

Kasvatuskelpoisen puuston riittävän määrän arvioiminen

5 § Kasvatushakkuu ja siihen liittyvä uudistamisvelvoite

Kasvatushakkuu on tehtävä siten, että kasvatushakkuun jälkeen käsittelyalueelle jää riittävästi kasvatuskelpoista puustoa tasaisesti jakautuneena. Kasvatushakkuussa jätettävän kasvatuskelpoisen puuston riittävän määrän arvioinnissa otetaan huomioon käsittelyalueen maantieteellinen sijainti, kasvupaikka, kasvatushakkuiden toteuttamistapa sekä valtapituus, jolla tarkoitetaan hehtaarin sadan paksuimman puun pituuden aritmeettista keskiarvoa.

5 §:n 1 momentti (muutosehdotus)

*Kasvatushakkuu on tehtävä siten, että kasvatushakkuun jälkeen käsittelyalueelle jää riittävästi kasvatuskelpoista puustoa tasaisesti jakautuneena. Kasvatushakkuussa jätettävän kasvatuskelpoisen puuston riittävän määrän arvioinnissa otetaan huomioon käsittelyalueen maantieteellinen sijainti, kasvupaikka, kasvatushakkuiden toteuttamistapa sekä **puuston keskipituus, jolla tarkoitetaan kasvatuskelpoisten puiden pituuden keskiarvoa.***

Säännöskohtaisten perusteluiden aihiot:

- Pykälän 1 momenttiin tehtäisiin muutos, jolla muutetaan kasvatuskelpoisen puuston riittävän määrän arvioinnissa käytettävää pituuden määrittäytapaa. Puuston sadan paksuimman puun pituuden sijaan käytettäisiin kasvatuskelpoisten puiden pituuden keskiarvoa eli puuston keskipituutta.
- Asetuksen (VNa 1308/2013) 1 §:ssä määritellään, mitkä puut luetaan kasvatuskelpoisiksi.
- Puuston keskipituus antaa valtapituutta paremman kokonaiskuvan koko käsittelykuvion puuston kehitysvaiheesta, kun mukana ei ole mitattavien koealojen sijoittumisen tuomaa harhaa.
- Puuston keskipituus on mahdollista määrittää tasaikäisissä metsissä riittävällä tarkkuudella kaukokartoituksella. Puuston keskipituus voidaan myös määrittää maastomittauksin.
- Keskipituus on tullut käytännön metsätaloudessa yhä yleisemmin käytetyksi puuston kehitysvaihetta kuvaavaksi suureeksi.
- Laki metsätalouden määräaikaudesta kannustejärjestelmästä käyttää tuen myöntämisedellytyksien vaatimuksissa jäävän puuston tiheyttä ja keskipituutta. Suomen metsäkeskuksen järjestelmissä puuston pituus ilmoitetaan keskipituutena. Metsänhoidon suositusten valtapituuteen ja pohjapinta-alaan perustuvat mallit on muunnettu myös keskipituuden ja runkoluvun mukaan käytettäväksi. Käytännön metsätyössä ja myös korjuujäljen valvonnassa käytetään keskipituuteen ja runkolukuun pohjautuvia kasvatustiheyden määrittämenetelmiä.

- Epätasaisissa tai kaksijaksoisissa puustoissa pituuden mittausmenetelmillä ero on merkittävä. Eroa tällaisilla kohteilla on myös sillä, käytetäänkö pohjapinta-alalla painotettua vai aritmeettista keskipituutta.
- Keskipituuden käyttäminen valtapituuden sijaan tekee puuston pituuden määrittämisestä käsittelykuviolla yksiselitteisempää ja helpottaa kaukokartoituspohjaisen metsävaratiedon hyödyntämistä kasvatushakkuiden valvonnassa.

2 § Kasvamaan jätettävän puuston määrä (VNA 1308/2013)

Kasvatushakkuun jälkeen metsikössä on oltava vähintään liitteen A- tai B-kohdan mukainen määrä kasvatuskelpoista puustoa. Liitteen A- tai B-kohdan mukainen puuston määrä arvioidaan koko käsittelyalueelta. Puunkorjuuta varten tehdyt ajourat sekä ojat ja ojalinjat luetaan metsikön pinta-alan kasvatuskelpoisen puuston määrää mitattaessa.

Ojitetulla turvemailla kasvatuskelpoisen puuston määrä voi kasvatushakkuun jälkeen olla liitteen A- tai B-kohdan määrää enintään 20 prosenttia alhaisempi.

Liitteen A- tai B-kohdan mukainen kasvatuskelpoisen puuston vähimmäismäärä voidaan kasvupaikan kallioisuuden tai muun erityisen syyn vuoksi alittaa. Tällainen erityinen syy on esitettävä metsälain 14 §:ssä tarkoitetussa metsänkäyttöilmoituksessa.

Metsälain 5 b §:ssä tarkoitetuissa erityiskohteissa toteutetussa puunkorjuussa käsittelyalueilla kasvatuskelpoisen puuston vähimmäismäärä määritetään käsittelyalueen käyttötarkoituksen, kasvupaikan ja kasvatettavien puulajien ominaisuuksien mukaan.

Säännöskohtaisten perusteluiden aihiot:

- Kasvatushakkuissa jätettävän kasvatuskelpoisen puuston vähimmäismääriä ja määrien arvioinnin tapaa ehdotetaan muutettavaksi. Käytännössä muutoksia ehdotetaan asetuksen liitteen taulukoihin A ja B.
- Kasvupaikan ravinteisuustason luokittelut säilyisivät ennallaan. Samoin puustoa ja ravinteisuustasoa koskevat riviotsikot 1–4 sekä maantieteellinen jako pysyvät ennallaan.
- Puuston pituusluokkia olisi yhteensä kolme nykyisen viiden sijaan. Pituusluokat olisivat keskipituus alle 11, vähintään 11 ja vähintään 14 metriä.
- Puuston pituus ilmaistaisiin keskipituutena valtapituuden sijaan.
- Pituusluokat alkaisivat aiempaa alhaisemmasta pituudesta. Puuston keskipituus on pääsääntöisesti valtapituutta alempi. Ero on karkeasti arvioiden melko tasaisissakin nuorissa puustoissa jopa noin kahden metrin luokkaa. Tasaikäisinä kasvavissa ja selkeästi alaharvennetuissa tai hoidetuissa nuorissa metsissä ero on vähäisempi kuin epätasaisemmissa puustoissa.
- Selkeästi kaksijaksoisissa metsissä keskipituus määritettäisiin kasvatettavan ylemmän jakson mukaan, mutta metsälain valvontaan liittyvä mittaus toteutettaisiin maastossa ja tilanne tulisi arvioida kohteella.
- Taulukon A vähimmäisrajoja ehdotetaan nostettavan.
- Metsikön kasvatuskelpoisen puuston vähimmäismäärä tasaikäisrakenteisena kasvatettavan metsän kasvatushakkuun jälkeen ilmaistaisiin taulukossa A runkolukuina (kpl/ha), mikäli puuston keskipituus kasvatushakkuun jälkeen on alle 14 metriä.

- Mikäli puuston keskipituus on kasvatushakkuun jälkeen vähintään 14 metriä, käytetään vähimmäismäärän arvioinnissa puuston pohjapinta-alaa, m²/ha.
- Taulukkoa B muutettaisiin nostamalla pohjapinta-alana ilmaistavia vähimmäisrajoja kaikissa tilanteissa yhdellä neliömetrillä.
- Eri-ikäisrakenteisena kasvatettavan metsän puuston vähimmäisrajojen noston tulee olla maltillista, jotta puuston luontainen taimettuminen ja taimien kehittyminen on mahdollista.
- Kertyneen tutkimustiedon perusteella maltillinen jäävän puuston määrän lisääminen ei vielä heikennä uudistumista.
- Suurempi puuston määrä lisää puuntuotosta ja siten myös hiilensidontaa. Näin ollen esitys on merkityksellinen ilmastonäkökulmasta.
- Uudet keskipituusluokat ja niille määritetyt vähimmäismäärät kasvatuskelpoista puustoa ohjaavat siihen, että eritoten nuorissa kasvatusmetsissä tehtävät ensiharvennukset toteutuisivat siten, ettei puuston määrä alenisi tulevaa kasvua ja hiilensidontaa tarpeettoman voimakkaasti alentavaksi.
- Kasvatuskelpoisen puuston vähimmäismäärät on määritetty siten, että ne jättäisivät metsien käsittelyyn riittävästi joustavuutta monenlaisiin, usein hyvin erilaisiinkin tilanteisiin.
- Lakirajojen nosto on mielekkäästi toteutettavissa hoidetuissa tasaikäisissä metsissä, mutta esimerkiksi epätasaisissa tai kaksijaksoissa metsissä lain valvontaa tulee jatkossakin tehdä maastomittauksin.
- Asetus (2 §) mahdollistaisi jatkossakin joustavat käsittelyt ja myös alemman puuston määrän erityistilanteissa.
- Tarkastusmääräyksessä määritetään valvonnan ja mittauksen teknisen toteutuksen yksityiskohdat tarkemmin. Samoin tarkastusmääräyksessä on mahdollista selventää lain määräyksiä ja esittää toimintatapa, jolla metsän hakkaaja voi halutessaan toimittaa Metsäkeskukselle lisätietoja, kuten esimerkiksi omavalvontatietoja tarkasteltavalta kohteelta.
- Metsäkeskus valvoo metsälain noudattamista.
- Metsänhoidon yleisen laatutason seuranta eriytyy lainvalvonnasta.
- Puuston asetuksen liitteen puustolle asettamat vähimmäismäärät ovat ja niiden tulee olla selkeästi metsänhoidon suosituksien erilaisiin tilanteisiin sopivia harvennusohjeita alemmat.